

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 157/2016-64

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. júna 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti obchodnej spoločnosti FINIMO a. s., Mlynské nivy 54, Bratislava, zastúpenej advokátkou JUDr. Zuzanou Majcherovou, Mlynské nivy 54, Bratislava, pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cob/26/2014 a jeho uznesením z 28. augusta 2014 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obdo 12/2015 a jeho uznesením z 31. augusta 2015 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti FINIMO a. s. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cob/26/2014 a jeho uznesením z 28. augusta 2014 p o r u š e n é b o l o .

2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5 Cob/26/2014 z 28. augusta 2014 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti FINIMO a. s. trovy konania v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Zuzany Majcherovej, Mlynské nivy 54, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažnosti obchodnej spoločnosti FINIMO a. s. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 157/2016-37 z 15. marca 2016 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti FINIMO a. s., Mlynské nivy 54, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cob/26/2014 a jeho uznesením z 28. augusta 2014 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obdo 12/2015 a jeho uznesením z 31. augusta 2015.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že ako oprávnená si v exekučnom konaní vedenom súdnym exekútorom [REDAKOVANÉ] vymáhala proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „povinný“), svoju peňažnú pohľadávku. Exekúcia bola vykonávaná popri iných spôsoboch aj prikázaním iných

peňažných pohľadávok podľa § 105 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.

V rámci výkonu exekúcie príkazom inej peňažnej pohľadávky bol spoločnosti [REDAKOVANÉ], ako dlžníkovi povinného doručený súdnym exekútorom príkaz na začatie exekúcie príkazom pohľadávky a príkaz na vykonanie exekúcie príkazom pohľadávky.

Doručením exekučného príkazu dlžníkovi povinného stratil povinný v zmysle § 108 Exekučného poriadku právo na vyplatenie pohľadávky, ktoré súčasne nadobudla sťažovateľka. Z dôvodu nezaplatenia pohľadávky dlžníkom povinného podala sťažovateľka na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“) návrh na začatie konania, predmetom ktorého je povinnosť odporcu (dlžníka povinného) zaplatiť sťažovateľke túto pohľadávku. Na základe tohto návrhu prebieha na okresnom súde sporové konanie vedené pod sp. zn. 18 Cb/38/2013, predmetom ktorého je zaplatenie sumy 3 058,45 €. Sťažovateľka doručila povinnému oznámenie, že v zmysle § 109 Exekučného poriadku si uplatňuje nárok na vyplatenie pohľadávok proti jeho dlžníkom prostredníctvom tzv. poddlžníckej žaloby.

Keďže pohľadávka sťažovateľky v exekučnom konaní vedenom proti povinnému bola uspokojená iným spôsobom (na základe osobitnej dohody, v dôsledku ktorej sa sťažovateľka stala akcionárom povinného), na návrh sťažovateľky bolo uznesením Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 0 Er 2476/2011 zo 14. novembra 2013 exekučné konanie zastavené. V dôsledku tejto skutočnosti podľa názoru sťažovateľky prešlo právo na zaplatenie pohľadávky proti dlžníkom povinného späť na povinného. Keďže uvedená skutočnosť nastala po začatí súdneho konania, sťažovateľka so súhlasom povinného navrhla, aby okresný súd pripustil zmenu účastníka konania na strane navrhovateľa (sťažovateľky) tak, že z konania vystúpi sťažovateľka a na jej miesto vstúpi povinný.

Okresný súd uznesením sp. zn. 18 Cb/38/2013 zo 14. februára 2014 návrh sťažovateľky na pripustenie zmeny účastníka konania zamietol z dôvodu, že podľa

právneho názoru okresného súdu zastavenie exekučného konania na Okresnom súde Bratislava II nie je takou právnou skutočnosťou, s ktorou právne predpisy spájajú prevod, resp. prechod práv a povinností, o ktorých sa koná.

Proti uvedenému uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, ktoré odôvodnila rozsiahlou právnou argumentáciou s poukazom predovšetkým na § 488 Občianskeho zákonníka, § 105 až § 109 Exekučného poriadku a § 92 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ako aj na rozhodnutie najvyššieho súdu podporujúce jej právny názor.

Krajský súd uznesením sp. zn. 5 Cob/26/2014 z 28. augusta 2014 uznesenie okresného súdu potvrdil, pričom len *„zopakoval tvrdenia odporcu a odôvodnenie súdu prvého stupňa, bez akéhokoľvek bližšieho odôvodnenia a vysporiadania sa s rozsiahlou právnou argumentáciou“* sťažovateľky uvedenu v odvolaní.

V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na rozhodnutia krajského súdu (sp. zn. 1 Cob 32/2014 z 1. augusta 2014, sp. zn. 7 Cob 27/2014 z 1. augusta 2014, sp. zn. 1 Cob 27/2014 z 1. augusta 2014, sp. zn. 2 Cob 27/2014 z 1. augusta 2014, sp. zn. 1 Cob 28/2014 z 1. augusta 2014, sp. zn. 1 Cob 25/2014 z 1. augusta 2014), ktorý v právne totožných veciach sťažovateľky rozhodol vo svojich predchádzajúcich uzneseniach tak, že zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa, teda pripustil, aby do konania namiesto sťažovateľky vstúpil nový navrhovateľ (povinný).

Sťažovateľka v sťažnosti argumentovala, že z § 108 Exekučného poriadku jednoznačne vyplýva, že *„doručením príkazu na začatie exekúcie sa výrazne zasahuje do hmotnoprávneho vzťahu povinného a dlžníka povinného, a to predovšetkým tým spôsobom, že doručením príkazu na začatie exekúcie dlžníkovi povinného stráca povinný právo na vyplatenie pohľadávky (plnenie zo záväzkovo-právneho vzťahu) a toto právo prechádza doručením exekučného príkazu na oprávneného... Konštatovanie prvostupňového a odvolacieho súdu, že doručením exekučného príkazu nedochádza k žiadnemu prevodu alebo prechodu práv na oprávneného je priamo v rozpore s ustanovením*

§ 108 Exekučného poriadku, ktorý jednoznačne upravuje, že právo na vyplatenie pohľadávky jednoznačne prechádza z povinného na oprávneného... V prípade právoplatného zastavenia exekúcie, právoplatnosťou uznesenia o zastavení exekúcie, oprávnený stráca právo na vyplatenie pohľadávky podľa exekučného príkazu a právo na zaplatenie pohľadávky voči dlžníkovi povinného prechádza späť na povinného.“. Na základe uvedeného potom možno uzavrieť, že právoplatnosťou uznesenia o zastavení exekúcie sťažovateľka stratila „postavenie oprávneného v exekučnom konaní a akékoľvek právo na vyplatenie pohľadávky voči dlžníkovi povinného (odporcovi). Skončením exekúcie zanikli účinky príkazu na začatie exekúcie a exekučného príkazu. Dňom právoplatnosti uznesenia o zastavení exekúcie vstúpila [REDAKOVANÉ] opätovne do všetkých práv a povinností týkajúcich sa súm, ktoré mal dlžník povinného (odporca) vyplatiť sťažovateľovi ako oprávnenému, a ktoré neboli oprávnenému do dňa zastavenia exekúcie vyplatené.“. Sťažovateľka tak v súdnom konaní vedenom proti dlžníkovi povinného stratila aktívnu legitimitáciu, ktorú nadobudol povinný.

Sťažovateľka ďalej argumentovala, že súdne konanie vedené okresným súdom na základe ňou podanej poddlžníckej žaloby je nepochybne konaním, v ktorom sa koná a rozhoduje o nároku na zaplatenie peňažnej sumy, teda o splnenie povinnosti zaplatiť túto sumu (sporové konanie). Subjektom, ktorý disponoval právom na zaplatenie žalovanej peňažnej sumy, bola v čase podania návrhu na začatie konania sťažovateľka. Odporca (dlžník povinného) bol v tom čase povinný plniť len sťažovateľke a nebol oprávnený ani povinný plniť povinnému. Keďže pred skončením súdneho konania v dôsledku skončenia exekučného konania prešlo právo na zaplatenie zo sťažovateľky späť na povinného, sťažovateľka v súlade s § 92 OSP podala návrh na zmenu účastníka na strane žalobcu považujúc za preukázané, že splnila všetky podmienky, ktoré toto ustanovenie predpokladá. Okresný súd, ako aj krajský súd jej návrh zamietli v rozpore s § 92 OSP a bez dostatočného právneho odôvodnenia.

Z uvedených uznesení okresného súdu a krajského súdu podľa názoru sťažovateľky vyplýva, že bola pozbavená práva vystúpiť z konania, predmetom ktorého je plnenie, ktoré prešlo z nej na povinného, a súčasne povinný bude pozbavený svojho práva sa tohto plnenia

úspešne domáhať na príslušnom súde, čím je porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu garantované ústavou.

Krajský súd následne samostatným uznesením sp. zn. 5 Cob/26/2014 z 18. septembra 2014 pripustil podanie dovolania proti svojmu potvrdzujúcemu uzneseniu, pretože bol toho názoru, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. To sťažovateľka aj urobila, pričom v dovolaní žiadala, aby najvyšší súd ako dovolací súd uznesenie krajského súdu zmenil tak, že pripustí, aby do konania namiesto nej vstúpil povinný.

Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky odmietol ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému tento opravný prostriedok nie je prípustný, poukazujúc na to, že dovolaním napadnuté uznesenie nevykazuje znaky žiadneho z rozhodnutí uvedených v § 239 ods. 1 a 2 OSP, keďže prípustnosť dovolania bola odvolacím súdom vyslovená v samostatnom uznesení, nie v jeho potvrdzujúcom rozhodnutí. Najvyšší súd zároveň konštatoval, že uznesenie krajského súdu netrpí žiadnou z väd konania taxatívne vymenovaných v § 237 ods. 1 OSP.

Sťažovateľka je presvedčená, že najvyšší súd uvedené ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku posúdil príliš reštriktívne a formalisticky, nezohľadňujúc jeho zmysel a účel, pričom ho opomenul posúdiť v kontexte s § 166 OSP. Skutočnosť, že výrok rozhodnutia bol doplnený samostatným uznesením, ktorým krajský súd pripustil dovolanie, nemôže byť podľa názoru sťažovateľky dôvodom odmietnutia dovolania.

Okrem toho najvyšší súd v rozpore s požiadavkou na riadne odôvodnenie rozhodnutia konštatoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu zodpovedá požiadavkám vyplývajúcim z § 157 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 OSP.

Ani s týmto názorom najvyššieho súdu sťažovateľka nesúhlasí a tvrdí, že uznesenie krajského súdu nespĺňa ani minimálne požiadavky kladené na odôvodnenie súdnych rozhodnutí, a vyvoláva tak účinky nezlučiteľné s obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka v petite navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cob/26/2014 a jeho uznesením z 28. augusta 2014, ako aj postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obdo 12/2015 a jeho uznesením z 31. augusta 2015 bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, aby napadnuté uznesenia krajského súdu a najvyššieho súdu zrušil a vec im vrátil na ďalšie konanie, a aby sťažovateľke priznal finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Dňa 24. februára 2016 bolo ústavnému súdu doručené doplnenie podania, v ktorom sťažovateľka uviedla, že na predloženej sťažnosti v plnom rozsahu zotrváva, a to aj so zreteľom na skutočnosť, že o jej skôr podaných sťažnostiach identického obsahu rozhodol ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 392/2015 z 13. januára 2016, ktorým vyslovil porušenie jej základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutými uzneseniami krajského súdu, ktoré zrušil a veci mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažnostiam sťažovateľky v časti, ktorou napádala porušenie označeného práva napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu, ústavný súd nevyhovел, keďže ich preskúmaním nezistil nič, čo by v okolnostiach daných vecí signalizovalo možnosť vyslovenia jeho porušenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom č. k. KP 3/2016-38 z 2. mája 2016 vyjadrila predsedníčka najvyššieho súdu a listom sp. zn. Spr/10034/2016 z 20. mája 2016 predsedníčka krajského súdu, v ktorých rovnako ako sťažovateľka poukázali na závery nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 392/2015 z 13. januára 2016, pričom predsedníčka krajského súdu uviedla aj to, že závery tohto nálezu sú pre krajský súd záväzné.

Dňa 13. júna 2016 bolo ústavnému súdu doručené stanovisko sťažovateľky k vyjadreniam predsedníčky najvyššieho súdu a predsedníčky krajského súdu, v ktorom opätovne vyslovila presvedčenie, že napadnuté uznesenie krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nezodpovedajú zákonnej požiadavke riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia vyplývajúcej z § 157 ods. 2 OSP, v dôsledku čoho sú nezlučiteľné s obsahom základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy. Sťažovateľka zároveň

požiadala, aby ústavný súd zaviazal krajský súd a najvyšší súd spoločne a nerozdielne uhradiť jej trovy právneho zastúpenia, ktoré vyčíslila celkovou sumou 537,62 €.

Predsedníčka najvyššieho súdu, predsedníčka krajského súdu, ako aj sťažovateľka v uvedených podaniach oznámili, že netrávajú na verejnom ústnom pojednávaní.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cob/26/2014 a jeho uznesením z 28. augusta 2014 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obdo 12/2015 a jeho uznesením z 31. augusta 2015.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Napadnutým uznesením krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 18 Cb/38/2013-53 zo 14. februára 2014 o zamietnutí návrhu sťažovateľky *„na pripustenie zmeny účastníkov konania na strane žalobcu zo dňa 8. 1. 2014, a to podľa*

§ 92 ods. 2, 3 O. s. p. v spojení s § 109 ods. 1 zák. č. 233/1995 Z. z.“, a hoci krajský súd samostatným uznesením č. k. 5 Cob/26/2014-85 z 18. septembra 2014 proti napadnutému uzneseniu pripustil dovolanie, po tom, ako tak sťažovateľka urobila, najvyšší súd jej mimoriadny opravný prostriedok napadnutým uznesením ako procesne neprípustný odmietol s tým, že nezistil, že napadnuté uznesenie krajského súdu trpí niektorou z väd konania taxatívne vymenovaných v § 237 ods. 1 OSP.

Ťažisková námietka sťažovateľky, ktorou odôvodňuje porušenie označeného práva napadnutým postupom a uznesením krajského súdu a napadnutým postupom a uznesením najvyššieho súdu, spočíva v tvrdení, že závery, ku ktorým tieto súdy v konaní o tzv. poddlžnickej žalobe, v ktorom vystupovala v procesnom postavení žalobkyne, dospeli, nezodpovedajú požiadavke na presvedčivé odôvodnenie súdnych rozhodnutí vyplývajúcej z § 157 ods. 2 OSP, ktorá je jedným z atribútov práva na spravodlivý súdny proces. V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že od počiatku tohto konania argumentovala, že v dôsledku právoplatného skončenia exekúcie stratila v konaní o poddlžnickej žalobe aktívnu legitimáciu (ktorá jej prináležala ako oprávnenej v exekučnom konaní), ako aj postavenie oprávnenej v exekučnom konaní, že zanikli účinky príkazu na začatie exekúcie, ako aj exekučného príkazu, a povinný opätovne vstúpil do všetkých práv a povinností, ktoré mal voči svojmu dlžníkovi (odporcovi v konaní o poddlžnickej žalobe).

Sťažovateľka taktiež uvádza, že ňou uplatnenej argumentácii týkajúcej sa výkladu ustanovenia § 92 ods. 2 a 3 OSP v spojení s § 109 ods. 1 Exekučného poriadku prisvedčil aj ústavný súd, ktorý v konaní o jej obsahovo identických sťažnostiach nálezom sp. zn. I. ÚS 392/2015 z 13. januára 2016 vyslovil, že napadnutými uzneseniami krajského súdu došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, preto tieto uznesenia zrušil a veci mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažnostiam sťažovateľky v časti, ktorou napádala porušenie označeného práva napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu, ústavný súd nevyhovел, keďže ich preskúmaním nezistil nič, čo by v okolnostiach daných vecí signalizovalo možnosť vyslovenia jeho porušenia.

Na závery uvedeného nálezu ústavného súdu vo svojich vyjadreniach poukázala aj predsedníčka krajského súdu a predsedníčka najvyššieho súdu.

Keďže účastníkom je známa judikatúra ústavného súdu týkajúca sa jeho oprávnenia preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecných súdov vo vzťahu k obsahu označených práv, ako právne východiská relevantné pre posúdenie danej veci, tretí senát nepovažoval za potrebné tieto duplicitne citovať. Na doplnenie však uvádza, že:

Nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Jedným z týchto princípov predstavujúcich súčasť práva na riadny proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť [§ 132 a § 157 ods. 1 OSP, m. m. I. ÚS 243/07], pritom starostlivo prihliadnuť na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 OSP) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda, inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP; obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30).

K námietke porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým postupom a uznesením krajského súdu

V súvislosti s nastolenou problematikou sa tretí senát oboznámil s odôvodnením nálezu sp. zn. I. ÚS 392/2015 z 13. januára 2016 týkajúceho sa totožnej sťažovateľky, v ktorom prvý senát (okrem iného) uviedol:

„Právoplatné uznesenie o zastavení exekučného konania tak možno v konaní o poddĺžnickej žalobe považovať za právnu skutočnosť, s ktorou je spojený prechod práv a povinností z oprávneného (žalobcu) na povinného, tak ako to predpokladá § 92 ods. 2 a 3 OSP.

Nepripustenie zmeny účastníka konania na strane žalobcu by v danom prípade malo v podstate právny následok porovnateľný s neuplatnením práva na zaplatenie pohľadávky oprávneným prostredníctvom poddĺžnickej žaloby v súlade s § 109 ods. 2 Exekučného poriadku, v zmysle ktorého oprávnený zodpovedá povinnému za škodu, ktorá by mu tým prípadne vznikla.

Uvedený výklad tak podľa názoru ústavného súdu zohľadňuje i ochranu záujmov povinného, ktorý by v okolnostiach danej veci v dôsledku uplynutia času mohol stratiť oprávnenie úspešne uplatniť svoju pohľadávku proti svojmu dlžníkovi (poddĺžníkovi), resp. by sa jeho právo oslabilo. Pripustenie zmeny účastníka konania na strane žalobcu v konaní o poddĺžnickej žalobe by tak mohlo znamenať jedinú právnu cestu k uplatneniu pohľadávky povinného voči poddĺžníkovi.

V tejto súvislosti ústavný súd prihliadol aj na účel exekučného konania, ktorým je ochrana práv povinného, ako aj tretích osôb pri nútenom výkone exekučných titulov, čo je súčasne prejavom právneho štátu a legitímnym produktom toho, že proces exekúcie je predmetom štátnej regulácie. Preto pri výklade procesných (ale aj hmotnoprávných) inštitútov týkajúcich sa vykonávacieho konania je v prvom rade potrebné posudzovať, či tento výklad umožňuje naplnenie účelu konania. Možnosť zmarenia uplatnenia

pohľadávky povinného za situácie, že sa mu vstup do skôr začatého konania o poddĺžnickej žalobe neumožní, by tento účel naplniť nemohlo...”

Po preskúmaní skutkového a právneho stavu prerokovaných sťažností, ako aj predložených listinných dôkazov prvý senát ústavného súdu dospel k záveru, že „krajský súd z dôvodu prísne formálnej interpretácie aplikovaných ustanovení príslušných právnych predpisov, opomenul vziať do úvahy všetky súvislosti, ako aj dôsledky svojho rozhodnutia, čím zasiahol do označeného základného práva sťažovateľky, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia“.

So závermi, ktoré vyslovil prvý senát v náleze sp. zn. I. ÚS 392/2015 z 13. januára 2016, sa tretí senát plne stotožňuje a v podrobnostiach naň odkazuje.

Aj v okolnostiach posudzovaného prípadu preskúmaním napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd zistil, že námietky sťažovateľky sú opodstatnené a že závery vyvodené týmto súdom zakladajú porušenie jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy z dôvodu, že krajský súd aplikoval ustanovenia § 92 ods. 2 a 3 OSP v spojení s § 109 ods. 1 Exekučného poriadku spôsobom, ktorý je arbitrárny, a tým ústavne nesúladný.

Krajský súd v napadnutom uznesení nezohľadnil už spomínané východiská ochrany základných práv a slobôd, a preto jeho prístup pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľky nemožno hodnotiť inak ako prísne formalistický, odporujúci obsahu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy. Spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená nielen v ustanoveniach § 1 a § 117 ods. 1 OSP, ale aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je totiž kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

Na základe uvedených zistení ústavný súd dospel k záveru, že uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Cob/26/2014 z 28. augusta 2014 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku nálezu), preto napadnuté

uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 56 ods. 2 a § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Úlohou krajského súdu preto bude opätovne rozhodnúť o podanom odvolaní sťažovateľky s dôrazom na ústavne súladný výklad ustanovení § 92 ods. 2 a 3 OSP v spojení s § 109 ods. 1 Exekučného poriadku.

K námietke porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým postupom a uznesením najvyššieho súdu

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu (II. ÚS 418/2012, IV. ÚS 238/07). Je nepochybné, že do obsahu práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v dovolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa na základe mimoriadneho opravného prostriedku domáha ochrany pred dovolacím súdom z dôvodov, ktoré výslovne upravuje procesné právo. Jedným z takých dôvodov je aj odňatie možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v mimoriadnom opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodu na poskytnutie súdnej ochrany v takom konaní (II. ÚS 249/05, III. ÚS 171/06 III. ÚS 307/07, III. ÚS 240/09).

Právo na súdnu ochranu sa však v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd

môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. OSP. V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu z ustanovenia § 237 ods. 1 OSP výslovne vyplýva, že dovolanie je prípustné, len pokiaľ ide o prípady uvedené pod písm. a) až g) tohto zákonného ustanovenia. Podľa § 237 ods. 2 OSP dovolanie podľa odseku 1 nie je prípustné proti rozhodnutiu v exekučnom konaní podľa osobitného predpisu. Prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu upravujú ustanovenia § 239 ods. 1 a 2 OSP.

Z relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd dovolanie sťažovateľky so zreteľom na znenie § 239 ods. 1 a 2 OSP odmietol ako procesne neprípustné bez toho, aby sa venoval materiálnej správnosti skutkových alebo právnych záverov napadnutého uznesenia krajského súdu, pričom konštatoval, že *„uznesenie odvolacieho súdu netrpí vadou uvedenou v § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p. a dovolací súd nezistil ani to, že by rozhodnutie odvolacieho súdu bolo postihnuté inou vadou taxatívne vymenovanou v § 237 ods. 1 O. s. p.“*. Zdôraznil pritom, že *„aj za predpokladu, že by tvrdenia žalobcu boli opodstatnené, mohli mať za následok nanajvyš vecnú nesprávnosť napadnutého uznesenia, ale nezakladali by súčasne prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p.“*.

Prvý senát v náleze sp. zn. I. ÚS 392/2015 z 13. januára 2016 konštatoval, že *„právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého samotné nedostatočné zistenie skutkového stavu, nesprávne právne posúdenie veci alebo nepreskúmateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia nepredstavujú samy osebe odňatie možnosti konať pred súdom [podľa § 237 písm. f) OSP] ani iný dôvod prípustnosti dovolania, navyše, ak odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku ako celok zodpovedá parametrom zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 OSP), spĺňa podmienky ústavne konformného výkladu ustanovení Občianskeho súdneho poriadku vymedzujúcich podmienky prípustnosti dovolania (m. m. I. ÚS 141/2011, II. ÚS 418/2012, III. ÚS 184/2011, III. ÚS 148/2012, IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 499/2011)“*.

V súvislosti s tým tretí senát poukazuje aj na stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015, ktoré, pokiaľ ide o výklad § 237 ods. 1 písm. f) OSP, dospelo k názoru, že: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.“

Vychádzajúc z uvedeného tretí senát preskúmaním napadnutého uznesenia najvyššieho súdu zistil, že nevykazuje znaky arbitrárnosti a zjavnej nezlučiteľnosti jeho účinkov s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože Občiansky súdny poriadok takýto postup a rozhodnutie najvyššiemu súdu výslovne umožňoval a najvyšší súd dôvody, ktoré ho viedli k odmietnutiu mimoriadneho opravného prostriedku, zrozumiteľne vysvetlil.

Keďže v danom prípade neexistuje žiadna príčinná súvislosť medzi námietkou porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd sťažnosti v tejto časti nevyhovел (bod 4 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie (podobne § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať finančné zadost'učinenie v sume 1 000 €, ktorú jej mali všeobecné súdy uhradiť v dôsledku zrejmeho porušenia jej základných práv.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý

vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu v danom prípade predstavuje samotné vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s poskytnutím priestoru krajskému súdu na reparáciu ústavným súdom zistených nedostatkov posudzovaného konania dostatočnú satisfakciu, preto sťažovateľke požadované finančné zadost'účinenie ústavný súd nepriznal (bod 4 výroku nálezu).

IV.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Právna zástupkyňa sťažovateľky v sťažnosti vyčíslila trovy konania celkovou sumou 537,62 € pozostávajúcou z odmeny za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci a spísanie sťažnosti) vykonané v roku 2015, jeden úkon právnej služby (stanovisko k vyjadreniam predsedníčky krajského súdu a predsedníčky najvyššieho súdu) vykonaný v roku 2016, k týmto úkonom prislúchajúce režijné paušály, ako aj 20 % daň z pridanej hodnoty.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľke náhradu trov konania v celkovej sume 296,44 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) vykonané v roku 2015 v sume po 139,83 € a dva režijné paušály

v sume po 8,39 €, ktoré zaviazal uhradiť krajský súd (bod 3 výroku nálezu). Ústavný súd k tejto sume nepripočítal daň z pridanej hodnoty, pretože dôkaz o registrácii advokátky pre tento druh dane mu ku dňu rozhodovania o sťažnosti nebol predložený. Za tretí úkon právnej služby (stanovisko k vyjadreniam predsedníčky krajského súdu a predsedníčky najvyššieho súdu) vykonaný v roku 2016 ústavný súd sťažovateľke náhradu nepriznal, pretože jeho obsahom neboli žiadne nové skutočnosti, ktoré by podstatne prispeli k objasneniu danej veci (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júna 2016